

Verwijzing gi Wi Kresten libi nanga a preikiwroko studie-buku

11-17 YANUARI

GUDU NAINI GADO WORTU | LEFITIKUS 20-21

„Yehovah poti en pipel aparti”

it-1-O 638

Gudu

Gudu di wan sma ben e kisi fu wan sma di dede, kande fu wan famiri, fu di a ben abi reti na tapu. Na ini Hebrewtongo a wortu disi *na-chal'* noso *na-chalah'*. A abi fu du nanga a kisi di wan sma ben kisi wan gudu fu di en ben de famiri fu wan sma di dede èn fu di na en abi a reti fu kisi a gudu disi (Nu 26:55; Ese 46:18). Son leisi den e gebroiki a wortu *ya-rash'* gi 'a sma di o kisi den gudu' ma nofo tron a e sori go na a sma di „sa teki” den gudu disi sondro fu abi reti na tapu (Ge 15:3; Le 20:24). A kan wani taki tu fu 'puru wan sani na wan sma anu' noso 'yagi puru' leki fa wan legre e du dati (De 2:12; 31:3). *Kle'ros* na a Grikiwortu di gebroiki gi den wortu disi èn a wani taki „lòt.” Te fu kaba sma kenki en kon tron fu 'prati wan sani'.—Mt 27:35; Tor 1:17; 26:18.

it-2-O 1169 ¶8

Fowru

Baka di a bigi frudu kon na grontapu Noa ben tyari „meti di e frei èn di krin” nanga tra sortu meti leki ofrandi (Ge 8:18-20). Bakaten Gado gi libisma primisi fu nyan fowru tu, ma den no ben mag nyan a brudu (Ge 9:1-4; luku sosrefi Le 7:26; 17:13). Te den ben taki dati wan fowru „krin”, dan disi ben wani taki dati den ben kan tyari a fowru dati leki ofrandi. Bijbel e sori taki na baka di den Israelsma kisi a wet fu Moses, fosi den ben kisi a komando fu no nyan son fowru fu di den 'no ben krin' (Le 11:13-19, 46, 47; 20:25; De 14:11-20). Bijbel no e taki krin fu

san ede son fowru 'no ben krin.' Aladi furu fu den fowru disi ben de aka noso tingiforu toku a no den alamala no ben krin. (Luku HOP.) Baka di a nyun frubontu seti, a wet disi no ben e teri moro, soleki fa Petrus ben si na ini a fisyun.—Tori 10:9-15.

Diki moro dipi

it-1-O 1146

Koti a skin

Soleki fa a wet fu Gado ben sori, dan den Israelsma no ben musu koti den skin te wan sma ben dede (Le 19:28; 21:5; De 14:1). A wet disi ben memre den Israelsma taki den na wan santa pipel gi Yehovah, wan spesruntu gudu (De 14:2). Den ben musu wai pasi gi ala sortu fasi fu afkodrei. Boiti dati, a no ben o fiti srefisrefi taki wan pipel di sabi san na a situwâsi fu den dedewan èn di abi a howpu fu na opobaka ben o row na a fasi disi. Den no ben o gi densrefi mankeri tu fu sori taki den e row (Da 12:13; Heb 11:19). A wet disi ben e memre den Israelsma tu taki, den musu abi lespeki gi a tumisi wondrufasi fa Yehovah meki a skin fu libisma.

18-24 YANUARI

GUDU NAINI GADO WORTU | LEFITIKUS 22-23

„San wi e leri fu den fesa di ben e hori na spesruntu ten fu a yari”

it-1-O 677

Fesa fu brede sondro srudeki

A fosi dei fu a Fesa fu brede sondro srudeki ben de wan Sabat-dei. Tapu a dei disi den ben e hori wan santa konmakandra. Tapu 16 Nisan, a di fu tu dei, den ben musu teki wan bosu fu den fosi nyanyan di den koti

na ini Palestina, dan den ben musu gi dati na a priester. Fosi a fesa disi hori, nowan sma ben mag nyan a nyun aleisi noso brede, awinsi a ben de lalawan noso losiwan. A priester ben e tyari den fosi froktu disi leki ofrandi, te a ben buweigi den go kon na fesi Yehovah. A ben tyari na ofrandi disi makandra nanga a bron-ofrandi fu wan koboko di no ben owru moro leki wán yari. Den ben e tyari wan koba fini blon tu di moksi nanga oli leki bron-ofrandi, makandra nanga wan dringi-ofrandi (Le 23:6-14). Bakaten den priester ben abi a gwenti fu bron pikinso fu den fosi froktu, noso a blon fu dati, tapu na altari. Ma a wet no ben e taki fu a sani disi. Boiti taki a pipel ben e tyari den ofrandi disi fu den fosi froktu, ibri sma noso ibri osofamiri di ben abi gron ben kan tyari ofrandi fu taki Gado tangi na a fesa disi.—Eks 23:19; De 26:1, 2; luku EERSTE-LINGEN.

San a wani taki. A nyan di den ben e nyan brede sondro srudeki na a pisiten disi e krunderi nanga san Yehovah ben taigi Moses na ini Eksodus 12:14-20. Na ini vers 19 a ben taigi en tu: „Seibi dei langa nowan srudeki musu de na ini den oso.” Deuteronomium 16:3 e sori taki a brede disi ben musu memre den Israelsma ibri yari na a dei di den ben musu hasti densrefi fu komopo na ini Egepte (den no ben abi ten fu meki a blon sweri [Eks 12:34]). Na so den ben o memre a pina di den ben nyan na ini Egepte èn fa Yehovah ben meki den kon fri. Na Yehovah srefi ben taigi den: „Un heri libi langa un musu du disi fu memre a dei di unu komoto na a kondre Egepte.” Na so den ben o sori taki den e si Yehovah leki den Frulusuman. A sani disi ben de a reide fu san ede den ben e hori a Fesa fu brede sondro srudeki.—De 16:16.

it-2-O 612 ¶3

Pinksterfesa

A fasi fa den Israelsma ben musu handri nanga den fosi aleisi, no ben de a srefi leki fa den ben musu handri nanga den fosi gerst di den ben koti. Den ben musu teki 4.4 liter blon di ben moksi nanga srudeki èn den ben musu baka tu brede nanga dati. Den ben musu meki brede leki den wan 'na ini den oso.' Den brede disi ben meki leki den wan di den ben gwenti nyan ibri dei. Sobun den no ben meki spesruntu fu du santa sani (Le 23:17). Boiti dati den ben musu tyari bron-ofrandi, wan sondu-ofrandi nanga tu manskapu leki wan freide-ofrandi. A pries-ter ben e buweigi den brede nanga pisi fu a manskapu go kon na fesi Yehovah, fu di a ben poti en anu na ondro den sani disi. Na so a ben sori taki den tyari den ofrandi disi go na fesi Yehovah. Baka te a ben tyari den sani disi leki ofrandi, a ben mag nyan den leki wan freide-ofrandi.—Le 23:18-20.

25-31 YANUARI

GUDU NAINI GADO WORTU | LEFITIKUS 24-25

„A Prisiri-yari nanga a ten te wi o kon fri”

it-2-O 1210

Kon fri

A Gado di e meki sma kon fri. Yehovah na a Gado di e meki sma kon fri. A ben meki den Israelsma kon fri fu katibo na ini Egepte. A ben taigi den taki solanga den ben tan gi yesi na en, den no ben o pina (De 15: 4, 5). David ben taki dati den sma di e libi na ini den fortresi fu Yerusalem ben o de „sondro broko-edé” (Ps 122:6, 7). Ma toku a wet ben taki dati efu wan man ben kon pôti, dan a ben kan seri ensrefi leki srafu fu

kan sorgu gi ensrefi nanga en osofamiri. Ma a wet ben taki tu dati a Hebrew srafu disi ben musu kon fri baka na ini a di fu seibi yari (Eks 21:2). Na ini a Prisiri-yari (di ben de baka ibri 50 yari), ala sma ben kon fri. Ibri Hebrew srafu ben kon fri èn ibri sma ben kan drai go baka na en gron.—Le 25: 10-19.

it-1-O 639 ¶4

Gudu

Fu di a pisi gron fu wan famiri ben e tan fu a famiri dati, meki den no ben man seri en gi tra sma fu alaten. Te den ben taki dati den seri wan gron, dan na yuru den ben yuru en gi wan tra sma. Den ben e luku omeni nyanyan a sma kan koti na a gron èn omeni yari tan ete fosi a Prisiri-yari. Na so den ben kan sabi omeni a sma ben musu pai fu yuru a gron. Ala sma ben e kisi den pisi gron baka na ini a Prisiri-yari efu densrefi no ben bai en baka fosi a yari dati (Le 25:13, 15, 23, 24). A sani disi ben e teri tu gi oso na ini foto di no ben abi skotu fu di den ben si na oso leki wan pisi fu a gron di den yuru. Te wan sma ben seri wan oso na ini wan foto di abi skotu, dan a sma dati ben abi a reti fu bai en baka na ini wán yari. Efú a no ben du dati, dan na oso ben e tan fu a sma di ben bai en. Ma na ini den foto fu den Leifisma a no ben de so. Den Leifisma ben abi a reti fu bai den oso baka alaten, fu di den no ben kisi gron leki gudu. —Le 25:29-34.

it-1-O 1354

Prisiri-yari

Te den Israelsma ben e hori densrefi na a wet fu a Prisiri-yari, dan disi ben e sorgu taki sma no ben abi fu piná. Soleki fa wi e si na ini furu kondre na ini a ten disi dan na tu grupu sma nomo de: den guduwan nanga den pôtiwan. A wet disi ben sorgu taki

disi no ben pasa na ini Israel. Te ala sma na ini Israel ben e hori densrefi na a wet disi, dan a heri pipel ben e kisi wini tu. Ala sma ben kisi na okasi fu gebroiki den koni noso sabi fu den fu meki sani waka bun na ini a kondre. Yehovah ben e blesi den sani di den ben prani èn a ben e gi den leri. Den Israelsma ben o tan de nanga prisiri efu den ben tan gi yesi na Yehovah fu di na ensrefi ben o tiri den. Na en wawan ben man sorgu taki sani waka bun nanga den.—Yes 33:22.

1-7 FEBRUARI

GUDU NAINI GADO WORTU | LEFITIKUS 26-27

„Fa wi kan kisi blesi fu Yehovah”

it-2-O 486 ¶6

Bigi lespeki

A fasi fa Yehovah ben e handri nanga Moses èn a fasi fa a ben gebroiki en, ben meki taki Moses ben man du bigi sani (Heb., *moh·ra*”) na fesi a pipel fu Gado (De 34: 10, 12; Eks 19:9). Den wan di ben abi bribi ben abi lespeki gi Moses. Den ben frustan taki na Yehovah ben gebroiki Moses fu taki nanga den. Den Israelsma ben musu abi lespeki tu gi a santa presi fu Yehovah (Le 19:30; 26:2). Disi ben wani taki dati den ben musu sori bigi lespeki gi a santa presi fu di den ben o anbegi Yehovah soleki fa a ben taigi den, èn fu di den ben o hori densrefi na ala den komando fu en.

Diki moro dipi

it-2-O 598

Takru siki

Te den no ben hori densrefi na a wet fu Gado. Yehovah ben warskow den Israelsma taki a ben o ‘meki den kisi takru siki’ efu

den no ben hori densrefi na a frubontu di a ben meki nanga den (Le 26:14-16, 23-25; De 28:15, 21, 22). Na furu presi na ini Bijbel, a gosontu fu wan sma na skin fasi noso na yegefasi, abi fu du nanga den blesi fu Yehovah (De 7:12, 15; Ps 103:1-3; Odo 3:1, 2, 7, 8; 4:21, 22; Opb 21:1-4). Ma na a tra sei, siki abi fu du nanga sondu (Eks 15:26; De 28:58-61; Yes 53:4, 5; Mt 9:2-6, 12; Yoh 5:14). Aladi na Yehovah srefi ben naki son sma leki Meriam, Usia, èn Gehazi nanga takru siki (Nu 12:10; 2Kr 26:16-21; 2Kw 5:25-27), toku a e kon na krin taki furu fu den takru siki di ben kisi den Israelsma, ben de a bakapisi fu a gi di den no ben gi yesi na Yehovah. Den ben koti san den ben sai, fu di den ben du san a sondu skin wani (Ga 6:7, 8). Paulus ben taki fu den sma di ben meki den morsu sekslostu fu den basi den. A taki: „Gado libi den meki den morsu sekslostu basi den . . . Dat meki den e kisi wan hebi strafu gi den ogri di den e du èn den e firi en.”—Ro 1:24-27.

8-14 FEBRUARI

GUDU NA INI GADO WORTU | NUMERI 1-2

„Yehovah e orga en pipel”

it-2-O 24 ¶1

Kampu

A kampu fu Israel ben bigi srefisrefi. Den nomru di kari na fesi e sori taki boiti den umasma, pikinnengre, owruwan nanga den malengrima, yu ben abi 603,550 man di ben man go na feti, 22,000 Leifisma, nanga „furu sma fu tra kondre”—ala nanga ala sowan 3.000.000 sma noso moro srefi (Eks 12:38, 44; Nu 3:21-34, 39). Wi no sabi seiker o bigi a pisi gron ben de te den ben seti kampu. A kampu di den Israelsma ben seti

abrasei fu Yerikow na ini Moab-sabana ben de „fu Bet-Yesimot te na Abel-Sitim.”—Nu 33:49.

Diki moro dipi

it-1-O 1142

Teri a pipel

A no teri den ben e teri a pipel nomo, ma furu tron den ben e skrifi den nen nanga lo fu den osofamiri. Na ini Bijbel ten, den ben e teri a pipel fu difrenti reide ede, soleki fu pai belasting, fu luku suma musu go na feti noso fu luku suma ben o wroko na ini a santa presi (den Leifisma).

15-21 FEBRUARI

GUDU NA INI GADO WORTU | NUMERI 3-4

„A wroko fu den Leifisma”

it-2-O 641 ¶5

Priester

Na ini a Wetfrubontu. Di den Israelsma ben de srafu na ini Egepte, Yehovah ben meki ibri fosi gebore manpikin fu den kon santa di a ben kiri ibri fosi manpikin fu den Egeptesma na ini a di fu tin rampu (Eks 12:29; Nu 3:13). Na so ala den fosi gebore manpikin ben kon de fu Yehovah, fu ben kan du spesruntu wroko gi en. Gado ben kan meki ala den manpikin disi tron priester fu wroko na ini a santa presi. Ma na presi fu dati, a teki ala den manpikin fu a lo fu Leifi fu du dati. Sobun, a meki den manpikin fu Leifi teki presi gi den fosi gebore manpikin fu den tra twarfu lo (den bakapikin fu Efrayim nanga Manase, di ben de manpikin fu Yosef, ben e teri leki tu lo). Wan leisi di den ben teri, den fosi gebore manpikin fu den tra lo ben furu 273 moro leki den wan fu a lo fu Leifi. Dat meki Gado ben meki den Israel-

sma pai feifi solfru moni (\$11) gi ibriwan fu den 273 manpikin. Den ben musu gi Aron nanga den manpikin fu en a moni disi (Nu 3:11-16, 40-51). Fosi a sani disi pasa, Yehovah ben teki den manpikin fu Aron di ben de bakapikin fu Leifi fu dini leki priester.—Nu 1:1; 3:6-10.

it-2-O 189

Leifisma

A wroko fu den. A lo fu den Leifisma ben prati na ini dri famiri. Disi ben de den manpikin fu Leifi: Gerson (Gershom), Keihat nanga Merari (Ge 46:11; 1Kr 6:1, 16). Ibriwan fu den famiri disi ben kisi wan pisi gron krosibei fu a tabernakel na ini a sabana. A famiri fu Aron ben de den Keihatsma. Den ben seti kampu na a owtusei na fesi a tabernakel. Den tra Keihatsma ben seti kampu na zuidsei, den Gersonsma na westsei èn den Merarisma na noordsei (Nu 3:23, 29, 35, 38). Den Leifisma ben abi a frantwortu fu seti a tabernakel, fu lusu en èn fu tyari den pisi fu en. Te den ben o gowe, Aron nanga den manpikin fu en ben musu puru a garden di ben e prati a santapresi nanga a Moro Santapresi, den ben musu tapu a santa kisi, na altari nanga den tra santa sani. Na den Keihatsma ben musu tyari den sani disi. Den Gersonsma ben musu tyari den tentikrosi, a tentikrosi fu sedagu-buba nanga a garden fu a konmakandra-tenti, den krosi fu a skotu nanga den titei fu a tenti (kande disi ben de den titei fu a tabernakel srefi). Den Merarisma ben e tyari den postu, den pilari, den futu fu den postu, den pen nanga den titei (den titei fu a fesidya-ri di ben lontu a tabernakel).—Nu 1:50, 51; 3:25, 26, 30, 31, 36, 37; 4:4-33; 7:5-9.

it-2-O 189

Leifisma

Na ini a ten fu Moses, wan Leifisma ben

musu bigin nanga a hebi wroko fu en te a ben abi 30 yari. Disi ben wani taki dati a ben o bigin tyari den difrenti pisi fu a tabernakel nanga den wrokosani fu en (Nu 4: 46-49). Den ben kan du son wroko te den ben abi 25 yari, ma den no ben e meki den tyari den hebi lai fu a tabernakel (Nu 8:24). Na ini a ten fu Kownu David den ben sak a yari go na 20 yari. David ben du disi fu di den no ben abi fu tyari a tabernakel moro (now den ben abi a tempel). Wan Leifisma no ben abi fu tyari den wrokosani moro te a ben doro 50 yari (Nu 8:25, 26; 1Kr 23: 24-26; luku LEEFTIJD; UITTREDING UIT ACTIEVE DIENST). Den Leifisma ben musu sabi a wet bun fu di nofotron den ben musu leisi wan pisi fu a wet gi a pipel èn den ben musu gi den leri.—1Kr 15:27; 2Kr 5:12; 17: 7-9; Ne 8:7-9.

22-28 FEBRUARI

GUDU NAINI GADO WORTU | NUMERI 5-6

„Fa yu kan teki na eksempre fu den Nasireisma?”

it-2-O 411

Nasireisma

Te wan sma ben sweri fu libi leki wan Nasireisma, dan a ben musu hori ensrefi na den dri prenspari wet disi: (1) Den no ben mag dringi nowan sani di abi sopi na ini èn den no ben mag nyan nowan sani fu wan droifibon, awinsi a ben lepi noso a ben drei. Den no ben musu dringi asin di meki fu win noso asin di meki fu tra sortu sopi. (2) Den no ben musu koti den ede-wiwiri. (3) Den no ben musu fasi wan dedeskin, awinsi a ben de wan krosibei famiri—papa, mama, brada noso sisa.—Nu 6:1-7.

Spesrutu sweri. Wan sma di ben meki a

spesruntu sweri disi ben „o libi leki wan Nasireisma” [dati wani taki gi abra na Yehovah, poti aparti] gi Yehovah. A no ben e libi bigi, ma a no ben musu du disi fu meki sma poti prakseri na en. „Solanga a de wan Nasireisma, Yehovah e si en leki wan santa sma.” —Nu 6:2, 8; luku Ge 49:26.

Den wet di den Nasireisma ben musu hori ben wani taki wan spesruntu sani na ini na anbegi fu Yehovah. A granpriester no ben musu fasi wan dedeskin, awinsi na en krosibei famiri, fu di a ben musu de santa. Na so den Nasireisma no ben mag du datitu. A wroko fu a granpriester nanga den tra priester ben de wan seryusu frantwortu. Dati meki den no ben musu dringi win noso tra sani di abi sopi na ini, te den ben o du santa diniwroko gi Yehovah.—Le 10:8-11; 21:10, 11.

Boiti dati, den Nasireisma (Heb., *na·zir'*) ben ‘musu de santa èn den ben musu meki den ede-wiwiri gro.’ Disi ben o de wan marki gi ala sma èn den ben o si wantewante taki na wan Nasireisma (Nu 6:5). Den gebroiki a srefi Hebrew wortu *na·zir'* gi droifibon di ‘no

ben kisi sorgu’ na a ten fu a Sabat-yari nanga a Prisiri-yari (Le 25:5, 11). A moi fu sabi tu taki a plata pisi gowtu di ben de na a tai-edu fu a granpriester ben skrifi den wortu disi: „Santafasi na fu Yehovah.” A santa pisi gowtu disi ben e sori taki a granpriester gi ensrefi abra na Gado [na ini Heb., *ne'zer*, a wortu disi teki puru fu *na·zir'*] (Eks 39: 30, 31). Na so a de tu taki sma ben e kari a kownu-ati fu den kownu fu Israel wan *ne'zer* (2Sa 1:10; 2Kw 11:12; luku KROON; OPDRACHT). Na apostel Paulus ben skrifi gi a Kresten gemeente taki wan uma kisi ede-wiwiri so taki a no abi fu poti wan sani na tapu en ede. Disi musu memre en taki a no abi a srefi frantwortu fu a man; a musu hori na prakseri taki Gado wani taki a saka ensrefi na ondro a seti fu en. Fu dati ede den Nasireisma no ben musu koti den ede-wiwiri (disi no ben de so gi mansma di no ben de Nasireisma) den no ben musu dringi win èn den ben musu hori densrefi krin alaten. Na so den ben e sori taki den no e libi moro gi densrefi, ma taki den e saka densrefi na ondro Yehovah.—1Kor 11:2-16; luku HAAR; HOOFDBEDEKKING; NATUUR.